

FINANČNÁ POMOC ŠTUDENTOM VYSOKÝCH ŠKÔL V SR PROSTREDNÍCTVOM PÔŽIČIEK

Ivana Ondrušková, Viera Pavličková

ÚVOD

Slovenské vysoké školstvo prešlo od roku 1989 zásadnými zmenami. Najväčšou zmenou bolo a je nárast počtu študujúcich. V dôsledku neustále sa zvyšujúceho počtu vysokoškolských študentov vznikajú závažné problémy s financovaním vysokoškolského vzdelávania. V tejto súvislosti sa otvárajú diskusie o prísune súkromných prostriedkov do systému terciárneho vzdelávania formou školného.

Hlavným zdrojom financovania verejných vysokých škôl v SR sú dotácie zo štátneho rozpočtu. V súčasných podmienkach Slovenskej republiky študenti dennej formy školné neplatia. Zákon 363/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách zachoval filozofiu jedného bezplatného denného štúdia na verejnej vysokej škole. Za štúdium študent dennej formy platí len, pokiaľ prekročí štandardnú dĺžku štúdia alebo ak študuje súčasne na dvoch alebo viacerých školách v tom istom stupni. Od septembra 2011 sa zavádza školné pre študentov externej formy štúdia.

Vo väčšine vyspelých krajín sveta boli reformy systémov terciárneho vzdelávania už uskutočnené. Zmena systému financovania, ktorá spočívala v presune ťarchy financovania terciárneho vzdelávania z verejných rozpočtov na študentov alebo absolventov vysokých škôl, prebehla vo Veľkej Británii, Austrálii, Novom Zélande, Holandsku a v ďalších krajinách. Rast podielu študentov na financovaní štúdia v terciárnom vzdelávaní logicky viedol k posilňovaniu systémov finančnej pomoci zo strany štátu. Finančná podpora študentov je vo väčšine krajín v súčasnosti založená na systéme priamej podpory vo forme pôžičiek, grantov a štipendií resp. vratnej a nevratnej finančnej podpore a na nepriamej forme podpory, ktorá spočíva v úľavách na daniach, v prídavkoch na deti, zľavách na dopravu, ubytovanie apod.

Z pohľadu diskusií o zavádzaní finančnej spoluúčasti študentov na vysokoškolskom vzdelávaní v SR je v súčasnosti spoločensky aktuálna aj debata o formách a dostupnosti finančnej pomoci študentom. Pozornosť je v rámci tohto článku venovaná finančnej pomoci študentom vysokých škôl prostredníctvom pôžičiek.

ŠTUDENSKÉ PÔŽIČKY V SR

V Slovenskej republike je finančná podpora študentom poskytovaná prostredníctvom priamych (štipendia a zvýhodnené pôžičky študentom) ako aj nepriamych mechanizmov (daňové úľavy, prídavky na deti, príplatok k prídavkom na deti, zľava na cestovanie a ubytovanie a ďalšie výhody pre nezaopatrené deti). Čo sa týka finančnej pomoci študentom prostredníctvom pôžičiek v podmienkach Slovenskej republiky existujú v zásade dva základne typy úverov určených k financovaniu výdavkov súvisiacich s vysokoškolským štúdiom. Študenti slovenských vysokých škôl majú možnosť získať pôžičku zo Študentského pôžičkového fondu (ďalej len ŠPF) alebo požiadať o klasický úverový produkt ponúkaný komerčnými bankami. Kým v prípade pôžičiek zo ŠPF ide o systém verejne spravovaný, bankové úvery reprezentujú úvery spravované komerčným spôsobom bez priamej verejnej intervencie. Vo všeobecnosti platí, že systém financovaný verejným sektorom je vďaka štátnej intervencii poskytovaný za výhodnejších podmienok (v oblastiach ako výška úrokov, podmienky splácania, záruky) ako systém spravovaný čisto komerčným spôsobom.

PÔŽIČKA ZO ŠTUDENSKÉHO PÔŽIČKOVÉHO FONDU

ŠPF, ktorý legislatívne upravuje zákon č. 200/1997 Z. z. o Študentskom pôžičkovom fonde *v znení neskorších predpisov*, je neštátny účelový fond na poskytovanie pôžičiek študentom vysokých škôl. Požiadať o študentskú pôžičku môže každý študent dennej a externej formy prvého štúdia na vysokej škole Slovenskej republiky alebo v zahraničí, ktorý má trvalý pobyt v Slovenskej republike a študenti vysokých škôl na Slovensku, ktorí majú postavenie zahraničného Slováka.

Pôžičku možno priznať žiadateľovi, ktorý spĺňa aspoň jednu z nasledujúcich podmienok upravených zákonom:

- › dosahuje počas vysokoškolského štúdia výborný prospech (do 1,5 v predchádzajúcom ročníku štúdia);
- › je občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou;
- › je občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím;
- › je poberateľom sociálneho štipendia;

- › priemerný mesačný príjem na člena domácnosti ku dňu podania žiadosti o pôžičku je nižší ako minimálna mzda.

Tabuľka 1: Základné parametre pôžičky zo ŠPF

Parametre	ŠPF
Minimálna/ maximálna výška úveru na rok trvania štúdia	337 EUR – 1327 EUR
Minimálna/ maximálna dĺžka úveru	maximálne 10 rokov (do lehoty sa nezapočítava čas štúdia)
Možnosť odloženia splatnosti istiny (áno/nie)	áno
Možnosť predčasného splatenia	1 %-tný sankčný poplatok za predčasné splatenie dlhu z pôžičky jednorazovou splátkou (platí od 11.06.2010)
Poplatok za poskytnutie úveru	0 EUR
Poplatok za správu a vedenie úveru	2 EUR/štvrtrok
Úroková sadzba	3 % p.a.
Forma zabezpečenia	jeden ručiteľ

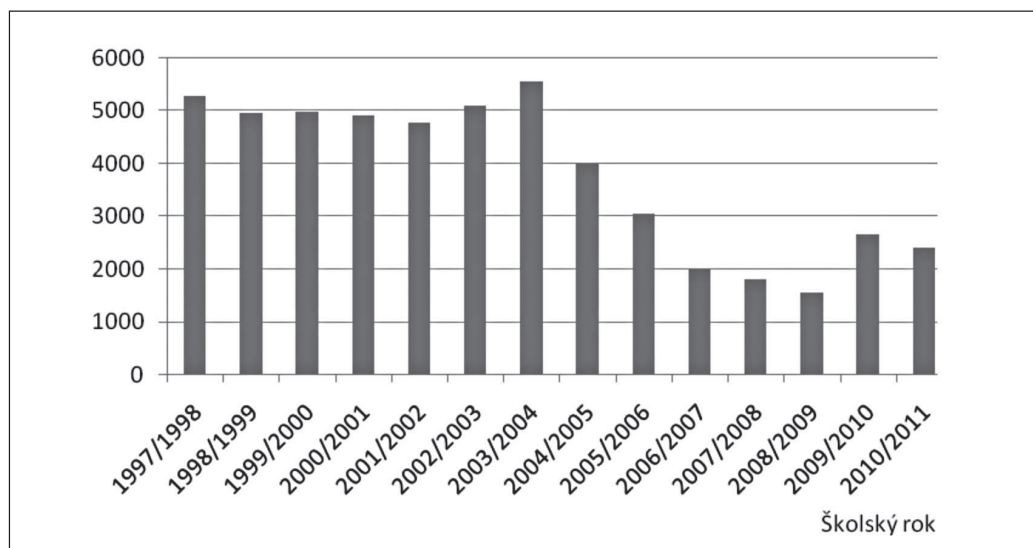
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov zo ŠPF

Medzi hlavné výhody tohto úverového produktu pre študentov patrí v prípade splnenia základných podmienok výhodná

úroková sadzba fixovaná po celú dobu existencie pôžičky, odklad splácania istiny a platenia poplatkov po dobu štúdia ako aj možnosť predčasného splatenia úveru s minimálnym poplatkom.

Obrázok 1 ilustruje celkový počet úverov poskytnutých študentom Študentským pôžičkovým fondom od svojho vzniku. Pozorovateľný je klesajúci trend v priebehu akademického roku 2003/2004 až po 2008/2009. Podľa Ing. Lubomíra Zburína, riaditeľa ŠPF, sa pod klesajúci vývoj počtu žiadateľov a tým aj vývoj počtu poskytnutých úverov podpísalo viacero faktorov. V prvom rade vzrástla možnosť pre študentov získať sociálne štipendia a motivačné štipendia za vynikajúce výsledky až do výšky 663,88 EUR (20 000 SKK) za jeden študijný rok. Navyše v tomto období tzv. rozmachu ekonomiky mali slovenskí študenti pomerne širokú možnosť zamestnať sa popri štúdiu, resp. absolvovať letné brigády doma i v zahraničí, ktoré mnohí aj využili. Počas prázdnin pracovalo približne asi tri štvrtiny študentov (74,2 %). Počas semestra aj prázdnin pracovala asi polovica študentov (52,7%). Nárast poskytnutých úverov v ostatných dvoch akademických rokoch (2009/2010 a 2010/2011) pripisuje Ing. Zburín splateniu štúdia pri prekročení štandardnej dĺžky štúdia a rastúcemu školnému pre externistov, ktorým od akademického roku 2007/2008 poskytuje pôžičky aj ŠPF. Zároveň ekonomická kríza obmedzila ponuku brigád a zamestnaní na čiastočný úväzok pre študentov. A v neposlednom rade rastie v súčasnosti záujem o štúdium na zahraničných vysokých školách, ktoré sú často splatnené resp. udelené granty nestačia pokryť študijné a životné náklady.

Obrázok 1: Počet poskytnutých pôžičiek Študentským pôžičkovým fondom

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Výročnej správy ŠPF

KOMERČNÉ BANKOVÉ ÚVERY NA ŠTÚDIUM

Komerčné banky poskytujú študentom dva úverové produkty, ktoré môžu študenti využívať k svojmu financovaniu potrieb v priebehu vysokoškolského štúdia. Prvým je zvýhodnený študentský bežný účet s možnosťou čerpania kontokorentného úveru, ktorý predstavuje len krátkodobý zdroj úverových prostriedkov. Druhým produktom bánk, ktorým je možné preklenúť dlhodobý nedostatok príjmov, sú zvýhodnené úvery pre študentov – úvery na vzdelanie, ktorým sa ďalej venujeme.

Začiatkom roku 2011 bolo uskutočnená analýza ponuky študentských pôžičiek v komerčných bankách. Zo 14 bánk so sídlom na území SR (podľa štatistiky NBS) špeciálny produkt študentských pôžičiek ponúkali 3 banky, menovite Všeobecná úverová banka, Slovenská sporiteľňa (ďalej len SLSP) a OTP banka.

Maximálna výška študentského úveru, ktorý študent môže čerpať, bez toho, aby musel splácať istinu predstavuje sumu 15 000 EUR. Miera úročenia sa pohybuje v rozmedzí 4,9 % až 8,5 % p.a. Súčasne študent mesačne platí aj poplatky za správu dlhu, ktoré tvoria približne 2 EUR mesačne (zahŕňa aj poistenie úveru). Maximálna dĺžka splatnosti dlhu je 10 rokov s možným odkladom v priebehu štúdia. Pre komerčné banky sú študenti rizikovými klientmi. Vyžadujú preto garanciu vierohodným ručiteľom, ktorými sú najčastejšie rodičia. Inú formu zabezpečenia predstavuje blankozmenka a dohoda o zrážkach zo mzdy. Komerčné banky účtujú študentom pomerne vysoké úroky. Porovnanie dostupných študentských úverov na slovenskom bankovom trhu je uvedené v Tabuľke 2.

Tabuľka 2: Základné porovnanie podmienok bankových študentských úverov

Parametre	Banka		
	VÚB	SLSP	OTP banka
Názov produktu	Flexipôžička pre študentov	Spotrebný úver na Čokoľvek pre vysokoškolákov	Študentský spotrebný úver
Minimálna/ maximálna výška úveru	660 EUR – 3 400 EUR	1 700 EUR – 8 500 EUR	700 EUR – 15 000 EUR
Minimálna/ maximálna dĺžka úveru	12 – 96 mesiacov	maximálne 10 rokov	maximálne 5 rokov nanajvyš 10 rokov od poskytnutia úveru
Možnosť odloženia splatnosti istiny (áno/nie)	áno, s odkladom splátok istiny na dobu do ukončenia štúdia, max. na polovicu celkovej splatnosti úveru	áno, štandardné splátky istiny spláca až po skončení štúdia	nie
Možnosť predčasného splatenia	1 % predčasnej splatenej sumy	4 % výšky mimoriadnej splátky	5 % z predčasne splatenej istiny, min. 166,- EUR
Poplatok za poskytnutie úveru	2 % z výšky poskytnutého úveru	závisí od výšky úveru	2 % z objemu úveru, min. 33 EUR
Poplatok za správu a vedenie úveru (EUR/ mesiac)	0 EUR	2,99 EUR	2,20 EUR
Úroková sadzba	7,9 % p.a.	8,5 % p.a.	4,9 % p.a.
Forma zabezpečenia	blankozmenka, solidárni dlžníci	jeden ručiteľ	solidárni dlžníci, blankozmenka alebo dohoda o zrážkach zo mzdy

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov zo SLSP, VÚB a OTP

POROVNANIE ŠTUDENSKÝCH ÚVEROV

Na porovnanie vyššie charakterizovaných dvoch systémov pôžičiek v SR je zvolený konkrétny príklad vysokoškoláka, ktorý si na financovanie časti svojich nákladov vznikajúcich v priebehu štúdia na vysokej škole vezme študentskú pôžičku. Denný

študent verejnej vysokej školy, ktorý začal študovať v akademickom roku 2010/2011, žiada na päťročné štúdium úver vo výške 6 638 EUR. Táto suma bola zvolená kvôli tomu, že predstavuje maximálnu výšku **pôžičky**, ktorú môže študent získať od ŠPF. Úver začne splácať mesačnými splátkami po skončení päťročného štúdia v roku 2015. Pre účely našej simulácie

bude skúmaná doba splatnosti nastavená na 5 rokov. V Tabuľke 3 sú prehľadným spôsobom uvedené hlavné zistenia porovnania komerčne (Slovenská sporiteľňa, a.s.) a verejne spravovanej pôžičky (ŠPF). Slovenská sporiteľňa sa podmienkami úveru

(výška istiny, možnosť odloženého splácania) najviac približuje situácii v ŠPF a zároveň z hľadiska úrokových sadzieb umožňuje porovnať najvýhodnejšiu (ŠPF, 3% p.a.) a najmenej výhodnú študentskú pôžičku na súčasnom trhu (SLSP, 8,5% p.a.).

Tabuľka 3: Výsledky porovnania systémov pôžičiek na konkrétnom príklade vysokoškolača pri skutočnom splácaní

Parametre úveru	ŠPF	SLSP
Výška istiny	6 639 EUR	6 639 EUR
Doba splácania úveru	5 rokov, splácanie odložené o 5 rokov	5 rokov, splácanie odložené o 5 rokov
Doba splácania úrokov	5 rokov, splácanie odložené o 5 rokov	10 rokov (aj počas štúdia)
Doba splácania istiny	5 rokov	5 rokov
Frekvencia splátok	mesačne	mesačne
Nominálna úroková sadzba	3 % p.a.	8,5 % p.a.
Výška mesačnej anuitnej splátky (úroky + istina)	119 EUR po skončení štúdia	47 EUR počas štúdia, 136 EUR po skončení štúdia
Poplatok za správu úveru	2 EUR / štvrtrok od 1. termínu splatnosti pôžičky	2,99 EUR / mesiac
Výška celkovej mesačnej splátky (anuita + poplatok za správu úveru)	119 EUR (resp. 121 EUR každý 3. mesiac) po skončení štúdia	50 EUR počas štúdia 139 EUR po skončení štúdia
Celková výška úrokov a poplatkov v priebehu päťročného štúdia	0 EUR	3 000 EUR ¹
Celková výška úrokov	519 EUR	4 355 EUR
Celková výška anuit	7 157 EUR	10 993 EUR
Budúca hodnota úveru (vrátane spracovateľského poplatku)	7 197 EUR	11 352 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedeného porovnania vyplývajú nasledujúce skutočnosti. Pokiaľ sa riadime výškou fixnej ročnej úrokovej sadzby, je možné konštatovať, že ŠPF má výrazne výhodnejší úver pre študenta ako SLSP. Dôležitým faktorom, ktorý ovplyvňuje rozhodovanie študenta je výška anuitnej splátky. Po skončení štúdia je výška anuitnej splátky v ŠPF 119 EUR a v SLSP 136 EUR. V prospech ŠPF hovorí aj celková výška úrokov (519 EUR), ktorá je v porovnaní so situáciou v SLSP (4 355 EUR) približne 9-násobne nižšia. Rovnako aj celková budúca hodnota úveru je nižšia v ŠPF (7 197 EUR), čo je dôsledkom vyššej celkovej splátky v Slovenskej sporiteľni. Diametrálne odlišnosti nastávajú aj pri porovnaní výšky poplatkov za poskytnutie úveru. V prípade využitia ponuky Študentského pôžičkového fondu nevznikajú klientovi počas štúdia žiadne extra náklady na správu úveru. Pôžička ponúkaná komerčnou bankou prináša so sebou vznik dodatočných nákladov, konkrétne nákladov zahŕňajúcich úrok z úveru a poplatok za vedenie úveru. Tieto náklady vznikajú periodicky (väčšinou v mesačných intervaloch), a to aj v prípade odloženia splácania istiny úveru.

TVORBA SIMULAČNÉHO MODELU SPLÁCANIA ŠTUDENTSKEHO ÚVERU

Z pohľadu študenta je najvýhodnejšie splatiť pôžičku za čo najkratší čas, teda prostredníctvom, čo najmenšieho počtu mesačných splátok. Pokiaľ zachováme všetky súčasné podmienky úverov a jediná premenná, s ktorou budeme operovať, je výška mesačnej splátky, dôjde k zmene doby splácania. Predpokladáme, že študent si hneď po absolvovaní vysokej školy nájde platenú prácu a začne pôžičku splácať. Schopnosť splácania pôžičky vysokoškolača závisí od jeho budúcich príjmov a výdavkov po ukončení štúdia. Rozdiel odhadovanej priemernej čistej mesačnej mzdy a očakávaných mesačných výdavkov predstavuje výšku budúcich úspor, ktoré môže vysokoškolač použiť na splácanie úveru. Nakoľko je pre študenta najvýhodnejšie splatiť pôžičku v čo najkratšom čase, bude vykonaná úprava splátkového kalendára prispôbeného výhodne pre študenta. Vychádzajúc z úspor vysokoškolača v priebehu splácania pôžičky bude modifikovaná výška mesačnej splátky a nastavená bude vhodná doba splácania úveru pre študenta.

MODELOVANIE MIEZD, VÝDAVKOV A ÚSPOR VYSOKOŠKOLÁKA

Nakoľko sa predpokladá, že si absolvent po ukončení vysokej školy okamžite nájde platenú prácu, jeho budúce príjmy budú tvorené mzdou. Kariérny model nominálnych miezd popisuje vývoj miezd vyjadrených v peniazoch uvažovaného roka. Pri predikcii vývoja mzdy vysokoškoláka sa vychádza z priemernej čistej mesačnej mzdy zamestnanca s ukončeným vysokoškolským vzdelaním. Zdrojom dát sú výsledky výberového štatistického zisťovania štruktúry miezd v SR, ktoré sú dostupné pre roky 1998 – 2009. Pre detaily týkajúce sa opisu vzorky a zberu údajov pozri napr. publikáciu ŠÚ SR (2010).

Za predpokladu, že vysokoškolský študent, ktorý začal študovať v akademickom roku 2010/2011, začne splácať svoju pôžičku až po ukončení päťročného vysokoškolského štúdia (tzn. od septembra 2015), je nutné odhadnúť jeho budúce príjmy od roku 2015. Predikcia čistej mzdy je vykonaná pomocou lineárnej regresie minulých údajov priemernej čistej mesačnej mzdy vysokoškolsky vzdelaného jednotlivca. Získaná regresná priamka je daná rovnicou:

$$y = 54,56x + 315,2 \quad (1),$$

kde y predstavuje hodnotu priemernej čistej mesačnej mzdy a x znamená poradie jednotlivých rokov (pre rok 1998 je $x = 1$, pre rok 1999 je $x = 2$, pre rok 2015 je $x = 18$ atď.).

Odhady budúcich výdavkov vysokoškolského študenta sme odvodili analogicky, opäť pomocou lineárnej regresie. Zdrojom dát sú výsledky výberového štatistického zisťovania príjmov, výdavkov a spotreby súkromných domácností SR 2009 ktoré sú dostupné pre roky 1998 – 2009. Pre detaily týkajúce sa opisu vzorky a zberu údajov pozri napr. publikáciu ŠÚ SR (2010a).

Vychádzali sme z tzv. priemerných výdavkov ekonomicky aktívneho jedinca – zamestnanca, ktoré sú dané vzťahom (Vokáčová, Střelec, 2009):

$$PP_{EK} = \frac{PP_j \cdot PC_j}{PC_{EK}} \quad (2),$$

kde: PP_{EK} predstavuje hodnotu priemerných výdavkov ekonomicky aktívneho jednotlivca, PP_j reprezentuje priemernú hodnotu výdavkov člena domácnosti, PC_j znamená počet jedincov v domácnosti a PC_{EK} je počet ekonomicky aktívnych jedincov v domácnosti.

Regresná priamka opisujúca vývoj priemerných výdavkov zamestnanca má tvar:

$$y = 24,42x + 284,4 \quad (3),$$

kde y predstavuje hodnotu priemerných výdavkov ekonomicky aktívneho jedinca v domácnosti a x znamená poradie jednotlivých rokov (pre rok 1998 je $x = 1$, pre rok 1999 je $x = 2$, pre rok 2015 je $x = 18$ atď.).

Úspory sú definované ako prebytok príjmu nad výdavkami. (Keynes, 1936) Pre odhad mesačných úspor v rokoch splácania študentskej pôžičky (2015-2020) jednoducho odrátame výšku očakávaných mesačných výdavkov od predikovaných hodnôt čistých miezd. Odhadom budúcich úspor vysokoškoláka je možné získať lepšiu predstavu o vhodnej dobe splatnosti pôžičky z pohľadu študenta. Hodnoty budúcich úspor sú usporiadané v Tabuľke 4.

Tabuľka 4: Odhadované hodnoty priemerných mesačných úspor zamestnanca s ukončeným vysokoškolským vzdelaním

Rok	Priemerné mesačné úspory (EUR)
2015	573
2016	603
2017	634
2018	664
2019	694
2020	724

Zdroj: vlastné spracovanie

Prehľad historických a predikovaných hodnôt priemernej čistej mzdy, výdavkov a úspor vysokoškolsky vzdelaného jedinca v období 1998 až 2020 zobrazuje nasledujúci graf.

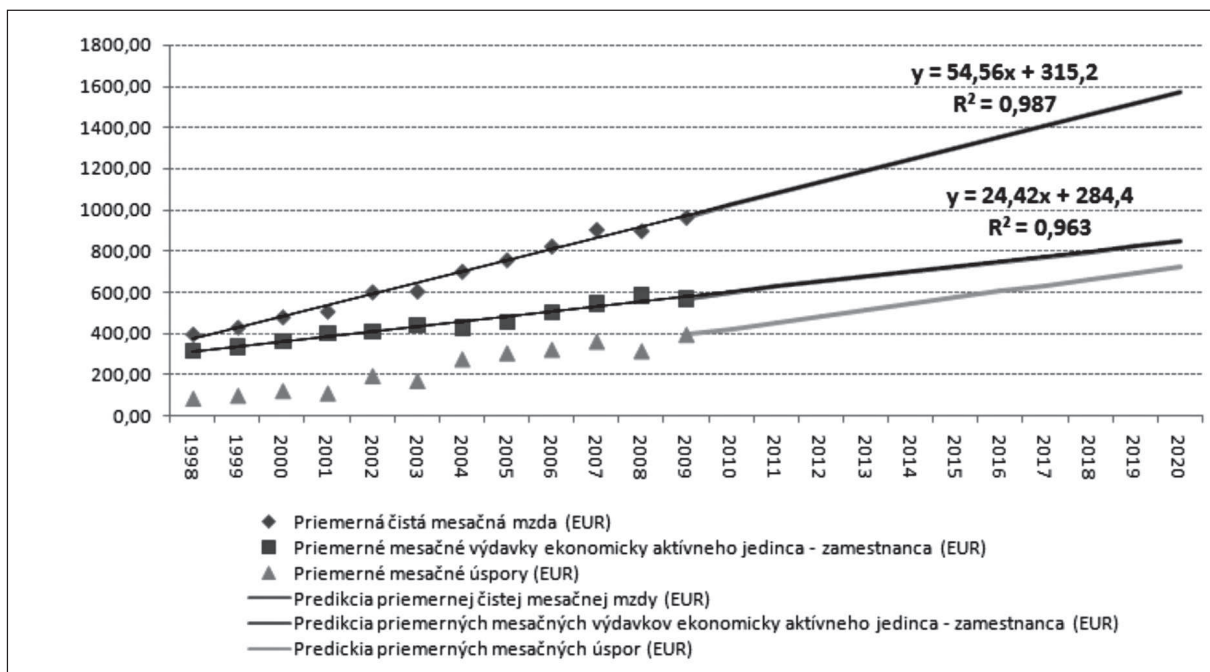
SIMULÁCIA SPLÁCANIA ÚVERU

Tabuľka 5 prezentuje konkrétne hodnoty úveru v prípade maximálnej možnej výšky mesačnej anuity, ktorú si jednotlivec môže dovoliť, a to na základe predikovanej výšky priemerných mesačných úspor. Splátka teda mesačne neprekročí 573,32 EUR.

Z Tabuľky 5 je zrejme, že absolvent pri využití svojich úspor v maximálnej možnej výške na vyrovnanie dlhu voči ŠPF, resp. SLSP dokáže splatiť pôžičku v priebehu 12, resp. 13 mesiacov. Prejavuje sa negatívna závislosť medzi výškou mesačnej splátky a celkovým počtom splátok. V porovnaní s pôvodným plánom doby splácania v rozsahu 5 rokov po ukončení štúdia

študent skôr zaplatí svoj dlh a navyše, celková suma bude nižšia. Jednoznačnú pozitívnu koreláciu medzi počtom splátok a budúcou hodnotou úveru, ktorú študent nakoniec zaplatí, zobrazuje nasledujúci graf (Obrázok 2).

Obrázok 2: Predikcia budúcich príjmov, výdavkov a úspor jednotlivca

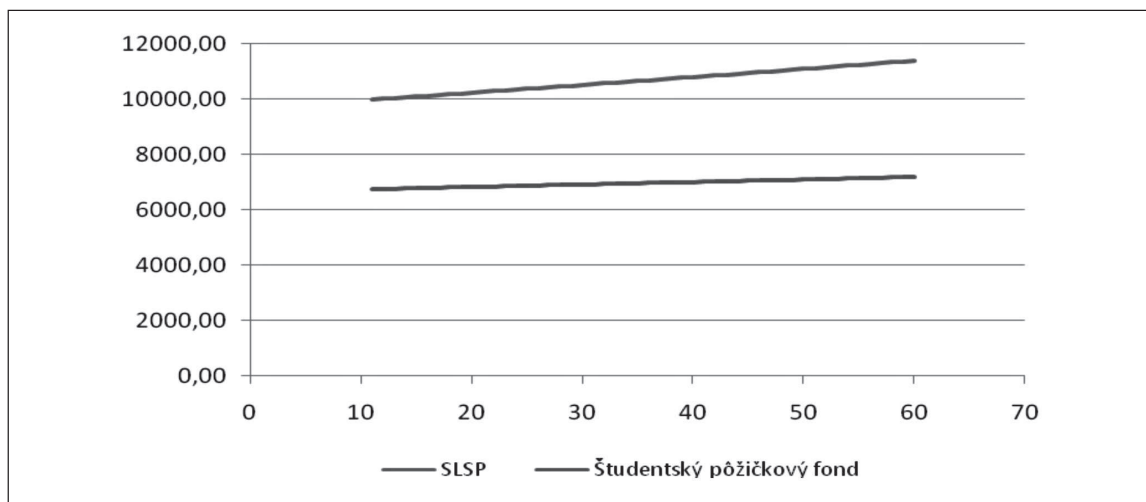
Zdroj: vlastné spracovanie, na základe údajov zo ŠÚ SR

Tabuľka 5: Výsledky porovnania systémov pôžičiek na konkrétnom príklade vysokoškolačka pri splácaní úveru

Parametre úveru	ŠPF	SLSP
Výška istiny	6 639 EUR	6 639 EUR
Splácanie úveru	splácanie odložené o 5 rokov	splácanie odložené o 5 rokov
Doba splácania úrokov	12 mesiacov	5 rokov + 13 mesiacov (aj počas štúdia)
Doba splácania istiny	12 mesiacov	13 mesiacov
Frekvencia splátok	mesačne	mesačne
Nominálna úroková sadzba	3% p.a.	8,5% p.a.
Výška anuitnej splátky (úroky + istina)	562 EUR	42 EUR počas štúdia, 536 EUR po skončení štúdia
Poplatok za správu úveru	2 EUR / štvrtrok	2,99 EUR / mesiac
Výška celkovej mesačnej splátky (anuita + poplatok za správu úveru)	562 EUR (resp. 564 EUR každý 3. mesiac)	50 EUR počas štúdia, 539 EUR po skončení štúdia
Celková výška úrokov	108 EUR	3 155 EUR
Celková výška anuit	6 747 EUR	97 94 EUR
Budúca hodnota úveru (vrátane spracovateľského poplatku)	6 755 EUR	10 051 EUR

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 3: Závislosť celkovej budúcej hodnoty úveru od počtu mesačných splátok

Zdroj: vlastné spracovanie

Študent s pôžičkou od komerčnej banky by mal mať výraznejší záujem na jej rýchлом splatení. Elasticita celkovej zaplatenej sumy voči počtu splátok pôžičky je vyššia v prípade Slovenskej sporiteľne, teda v prípade dlhšieho splácania zaplatí príjemca úveru od banky v porovnaní s výhodiskovým stavom viac ako klient Študentského pôžičkového fondu.

ZÁVĚR

Záverom možno tvrdiť, že za súčasných podmienok financovania vysokoškolského štúdia v podmienkach SR, kedy nie je zavedené školné, je možné ponuku študentských pôžičiek považovať za pomerne uspokojujúcu. V rámci SR je dostupný jednak systém verejne spravovaných študentských pôžičiek ako aj komerčný systém bankových úverov.

Výsledkom detailného porovnania týchto dvoch systémov študentských úverov je zistenie, že podmienky pridelenia komerčného úveru sú menej prísne ako v prípade pôžičky zo ŠPF, ktorý predstavuje verejne spravovaný systém pôžičiek. To je možné považovať za jednu z najväčších výhod bankových úverov. Kritériom komerčnej banky na pridelenie študentského úveru je vo väčšine prípadov len trvalý pobyt na území SR. ŠPF prizná pôžičku žiadateľovi len ak spĺňa jednu z piatich podmienok upravených zákonom. ŠPF uprednostňuje uchádzačov zo sociálne slabších rodín, prospechovo vynikajúcich študentov alebo občanov so zmenenou pracov-

nou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím. Následne však, po schválení úveru ŠPF prináša výhodnejšie podmienky pre študenta, čo vyplýva zo samotného účelu jeho fungovania. V jeho prospech hovorí výrazne nižšia úroková sadzba, nižšie mesačné poplatky za správu a možnosť odloženého splácania istiny aj úrokov bez akýchkoľvek sankčných poplatkov až do skončenia štúdia. Tieto dôvody prispievajú k nižšej mesačnej anuite, a teda aj k nižšej celkovej budúcej hodnote úveru zo ŠPF ako súčtu všetkých splátok a poplatkov počas doby úveru, ktoré študent zaplatí. Na základe hore uvedeného je možné konštatovať, že pri zvolených kritériách vhodnejšie podmienky pre študenta poskytuje ŠPF tzn. verejne spravovaný systém pôžičiek v porovnaní so súkromným.

Všeobecne je možné konštatovať, že zavedenie školného alebo bezplatného terciárne vzdelávania je dôležitým kritériom pre poskytovanie finančnej pomoci. Zavedenia školného v podmienkach Slovenskej republiky pre denných študentov verejnej vysokej školy by muselo byť ošetrené vytvorením systému univerzálnych pôžičiek garantovaných štátom. Súčasná ponuka verejne spravovaného systému študentských pôžičiek v podobe ŠPF v tomto prípade nie je vhodná a to minimálne z dvoch dôvodov.

Prvý, nárok na pôžičku zo ŠPF nemá každý študent. Ako už bolo spomenuté ŠPF prizná pôžičku žiadateľovi len ak spĺňa určité podmienky. Nárok na študentskú pôžičku v prípade zavedenia školného by mal mať každý študent v jednotnej výške pre štandardnú dĺžku štúdia, bez ohľadu na typ a a for-

mu štúdiá študijného programu na verejnej ako aj na súkromnej vysokej škole, avšak len raz v priebehu života.

Druhý dôvod, fungujúci systém hypotekárneho splácania študentských úverov v SR nie je podľa nášho názoru pre tento typ úverových produktov vhodný. Povinnosť splácať úver bez ohľadu na budúci príjem u mnohých jednotlivcov v súčasnosti vzbudzuje strach. Svedčí o tom aj nízke percento študentov, ktorí disponujú študentským úverom na Slovensku. Ústav informácií a prognóz školstva v rámci projektu EUROSTUDENT IV zistil, že len 0,8 % respondentov z radu opýtaných študentov využíva prostriedky študentskej pôžičky. (ÚIPŠ, 2010). Vo svete sa stále vo väčšej miere presadzujú systémy študentských úverov založených na splátkach odvodených od výš-

ky príjmu absolventa. V prípade zavedenia finančnej spoluúčasti študentov v SR by bolo potrebné zameniť hypotekárny systém za kontingenčný systém splácania pôžičiek.

Uvedené závery môžu byť použité ako východisko ďalších podrobnejších prác, ktoré majú ambíciu zaoberať sa prípravou návrhu systému univerzálnych študentských pôžičiek v podmienkach Slovenskej republiky.

Ing. Ivana Ondrušeková, Ph.D.

Ivana.Kuzmišínová@tuke.sk

Ing. Viera Pavličková

Viera.Pavlickova@tuke.sk

Ekonomická fakulta, Technická univerzita v Košiciach

Zoznam použitej literatúry

1. *Spotrebný úver na Čokolívek pre vysokoškolákov*. [online]. [cit 2011-03-08]. Dostupné na internete: <http://www.sisp.sk/spotrebnny-uver-na-cokolivek-pre-vysokoskolakov.html>
2. *Študentský spotrebný úver*. [online]. [cit 2011-03-08]. Dostupné na internete: <http://www.otpbank.sk/sk/individualni-klienti/uvery/spotrebne-uvery/studentsky-spotrebnny-uver/>.
3. ŠÚ SR. 2010. *Štruktúra miezd v SR 2009*. [online]. Bratislava: ŠÚ SR, jún 2010. [cit 2011-03-03]. Dostupné na internete: http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Socialne_statistiky/Trh_prace/struktura_miezd_v_sr_2009.pdf. ISBN 978-80-89358-83-0.
4. ŠÚ SR. 2010a. *Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností SR 2009*. [online]. Bratislava: ŠÚ SR, júl 2010. [cit 2011-03-03]. Dostupné na internete: http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Socialne_statistiky/Rodinne_ucty/ru_publikacia_2009.pdf. ISBN 978-80-89358-75-5.
5. ŠPF. 2009. *Výročná správa ŠPF za rok 2010*. [online]. 2010. [cit 2011-06-02]. Dostupné na internete: <http://www.pf01.sk/spf/data/SPFUctovnaZavierka2010.pdf>
6. ÚIPŠ, 2010. *Medzinárodný projekt EUROSTUDENT IV: Sociálne a ekonomické podmienky života študentov denného štúdiá verejných VŠ na Slovensku – súhrn hlavných výsledkov*. [online]. December 2010. [cit 2011-03-03]. Dostupné na internete: http://www.uips.sk/sub/uips.sk/images/VŠ/zakl_udaje_a_vysledky_web_230211.pdf.
7. VOKÁČOVÁ, STŘELEČ, 2009. *Tvorba simulačných modelů finanční pomoci studentům*. [online]. 2009. [cit 2011-03-03]. Dostupné na internete: http://ipn.msmt.cz/data/uploads/projekt_3/Tvorba_simulacnich_modelu_FPS.pdf.
8. Zákon č. 200/1997 Z. z. o študentskom pôžičkovom fonde v znení neskorších predpisov.
9. ZBURÍN, L. 2011. *Počet priznaných pôžičiek ŠPF. Osobná komunikácia*. 2011-06-02. E-mail: zburin@spf.sk

Abstract

Financial aid to university students in slovakia through loans

The paper is devoted to a detailed description of the range of provided student loans in Slovakia and it compares existing systems of the student loans. We have focused on a pub-

licly regulated loan system and a private system of bank loans. The paper also presents a simulation of payment models with respect to mentions systems using concrete data.